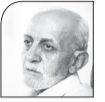

توقع منطقی از روحانی داشته باشیم

سید کاظم کرمی
فعال سیاسی اصلاح طلب

همگان می‌دانیم که چهره‌های شاخص جریان اصلاحات و همچنین مردمی که به این طیف مهم سیاسی اقبال نشان می‌دهند، نقش مهمی در استقرار مجدد حسن روحانی در پاسپور داشته‌اند. در این میان شخص رئیس‌جمهور هم به این موضوع واقف هستند. اصلاح‌طلبان در شرایطی اربدهشت ماه سال جاری روحانی را با رای نسبتا بالایی برنده انتخابات کردند که علاوه بر اینکه گمان می‌کردند انگیزه‌ها و مطالبات خود با دولت روحانی محقق می‌شود هدف مهم‌تری هم داشتند. اصلاح‌طلبان تلاش داشتند تا افرادی که با توجه به کارنامه و نگاه خاص‌شان برای ریاست‌جمهوری نامناسب بودند فرصت حضور در بطن و اختیار تصمیم‌سازی را به دست نیاورند. در نهایت تعقل‌گرایی که از سال ۹۲ جایگزین بی‌قانونی و فعالیت هیجانی شده بود، اجازه ادامه چهار ساله پیدا کرد تا از این طریق، بحران‌ها و موانع پیشروی منافع و مصلحت ملی کمتر گذر شود، نکته مهم و قابل‌توجه اما این است که «تاثیرگذاری در نتیجه انتخابات» را نباید دلیل توقع اصلاح‌طلبان از دولت مستقر بدانیم. واقعیت قابل تامل این است که کشور ما بر اساس نظامی دولت‌مدار اداره نمی‌شود و انواع نهادهای سیاسی، نظامی، انقلابی و جهانی به شکل هزینه‌سازی در امور مشارکت و حتی دخالت می‌کنند. چنین شرایطی موجب

می‌شود تا رئیس‌جمهور و همکاران دولتی‌اش نتوانند طرح‌های در نظر گرفته را آن‌طور که تشخیص می‌دهند، اجرایی کنند و دقیقا به‌همین دلیل باید تاکید کرد که در قضاوت دولت همه این موانع را باید در نظر گرفت. در نتیجه لازم است تا انتظارهاییمان را با شرایط موجود در کشور هماهنگ کنیم که برای ارزیابی دولت، دچار سوءتفاهم یا اشتباه نشویم.

درباره عملکرد چند ماهه دولت باید اذعان داشت که روحانی در مسیری قدم بر می‌دارد که امید زیادی برای رفع دغدغه‌های عمومی وجود دارد. به‌عنوان مثال پیگیری مجادله حقوق شهروندی آن‌هم در شرایطی که همه می‌دانند این موضوع مهم چه مخالفان صاحب‌تریونی دارد. ما را به این نتیجه می‌رساند که درد مردم به معنای واقعی کلمه درد دولت است و این دولت، برخلاف دو دولت پیشین برای افکار عمومی احترام زیادی قائل می‌شود. همچنین می‌تواند به شفاف‌سازی بودجه سالانه هم اشاره کرد که باعث شد تا هر نهادی که مبلغی را از بودجه دریافت می‌کند، از این پس خواه یا ناخواه خودش را ملزم به این ببیند که درباره چگونگی هزینه سهمی که از بیت‌المال گرفته‌اند، به مردم گزارش می‌سوس و واقعی بدهد. این حالت، نقش پررنگی در هزینه‌کرد صحیح و همچنین کاهش سوءاستفاده‌های آنچنانی می‌تواند داشته باشد. در این میان گروهی هم هستند که با سیاه‌نمایی درصد ایجاد نوعی ناامیدی هستند تا از این طریق مردم را از حضور دوباره پای صندوق‌های رای دل‌سرد کنند که البته این گروه به نتیجه مطلوب‌شان نمی‌رسند. مردم ایران به خوبی، خوب را از بد تشخیص می‌دهند و حتی با قیاسی سطحی و نه‌چندان کارشناسانه هم به راحتی این‌طور نتیجه‌گیری می‌کنند که تکرار چندباره حضور گسترده در انتخابات تنها راه است تا تهدیدهای پیرامون روزبه‌روز کمتر شوند. بلکه از این طریق آرامش به جامعه تزریق شود.

[سیاست]

«وقایع اتفاقیه» سرنوشت قانون دسترسی آزاد به اطلاعات را بررسی می‌کند

نهادهای خاص بی‌توجه به قانون شفافیت

داشتند اما سایرین وقع خاصی به آن نمی‌گذارند.» فیاضی درباره میزان الزام‌آور بودن این قانون برای نهادهای خارج از قوه‌مجریه افزود: «قانون همه قوا و نهادهای عمومی و خصوصی را در این حوزه الزام کرده است. ما در سامانه بیش از ۷۰۰ دستگاه را شناسایی کرده و شهرداری‌ها را هنوز در نظر نگرفته‌ایم. با ورود شهرداری‌ها قاعدتا مراجعه مردم نیز افزایش پیدا خواهد کرد.» معاون دبیر کمیسیون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات درباره نهادهای خاص، چه در حوزه خدمات عمومی و چه حوزه اقتصادی گفت: «این نهادها متأسفانه هیچ‌گونه همکاری با ما انجام نمی‌دهند. تصور می‌کنم تا زمانیکه شفافیت همه نهادها، بالخصوص نهادهای مذکور، زمانی که در ارتباط با شهروندان قرار می‌گیرند به مطالبه عمومی تبدیل نشود شاهد گشایشی در این حوزه نخواهیم بود.» فیاضی در پاسخ به این سوال که آیا در صورت عدم همکاری نهادها و سازمان‌ها در امر شفافیت، می‌توان از آنها به دیوان عدالت اداری شکایت کرد، گفت: «فارغ از دیوان، خود این قانون هم پیگیری می‌کند که اگر دستگاهی پاسخ شهروندی را نداد، کمیسیون به آن باید رسیدگی کند. در قوه‌مجریه این مسئله امکان‌پذیر است اما سایر نهادها به رای‌های این کمیسیون توجهی نمی‌کنند. حال اگر ۱۳۱ دستگاه متصل به سامانه یا نهادهای دیگر در این مسیر گام برندارند و مردم به ما شکایت کنند، در صورت وارد بودن آن، خود ظرفیت پرورنده را بر عهده می‌گیریم.»

اطلاع‌رسانی وزارت فرهنگ‌وارشاد اسلامی، حسین انتظامی، مسئول کمیسیون انتشار آزاد اطلاعات با اشاره اقدامات دولت در راستای اجرای قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات گفت: «مطابق سیاست‌های عمومی دولت، هم‌زمان و حتی پیش از ابلاغ آخرین آیین‌نامه این قانون، جهت‌گیری پورتال‌های دستگاه‌ها به سمت انتشار اطلاعات تغییر کرده است اما پذیرش درخواست «دسترسی به اطلاعات» عملا پس از این شروع می‌شود.»

قوه مقننه و قضاییه بی‌اقبال به قانون شفافیت
سید هادی فیاضی، معاون کمیسیون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات در گفت‌وگو با «وقایع‌اتفاقیه» و در پاسخ به این سوال که تا چه میزان نهادها و مراکز دولتی با این کمیسیون همراهی می‌کنند گفت: «قوه مجریه تقریبا در سطح يك (وزارتخانه‌ها، مثل وزارت کار) اتصال صددرصدی پیدا کرده‌اند. در سطح دو (موسسات وابسته، مثل سازمان تامین اجتماعی) موفقیت کمی در حدود ۳۰ تا ۴۰ درصد وجود داشته و در سطح سه (شرکت‌های وابسته به موسسات، مثل شستا) موفقیت بسیار کم است. قوه‌مقننه و قوه‌قضاییه هم که بالکل اقبالی نسبت به این قانون نشان نداده‌اند و همکاری خاصی نسبت به آن صورت نگرفته و اتصال به سامانه از جانب آنها کلید نخورده است. باید منصفانه گفت استانداری‌ها و ادارات شهرهای بزرگ همکاری خوبی

آخرین روز مرداد ماه سال ۸۸ بود که طرح انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات که بهمن ۸۷ تصویب و با ایرادات متعدد شورای نگهبان همراه شده بود در مجمع تشخیص مصلحت نظام مورد تایید قرار گرفت. قانونی که اما تا اجرایی شدن راه پر فراز و نشیبی را طی کرد. در نهایت، اواخر سال ۸۸ بود که این قانون توسط دولت به وزارت ارشاد ابلاغ شده. اما پس از ابلاغ عملا هیچ خبری از آن نبود. دولتی‌ها مدعی بودند باید برای آن سازوکارها و آیین‌نامه‌های متعددی تنظیم شود و به این راحتی‌ها نمی‌توان آن را اجرایی کرد. کار به جایی رسید که پس از سه سال و اندی، اجرای آن به یکی از شعارهای کاندیداهای انتخابات ریاست‌جمهوری بدل شد و پیشرو این جنس شعارها هم بر کرسی ریاست‌جمهوری تکیه زد.

حسن روحانی در ماه اول حضورش در پاسستور خبر از تصویب آیین‌نامه اجرایی این قانون داد و وظیفه پیگیری آن را بر عهده وزارت ارشاد گذاشت و وزارت ارشاد هم برای این مهم دست به تشکیل کمیسیون تخصصی زد. این کمیسیون مسئول پیگیری این قانون شد اما نمود بیرونی خاصی از آن به چشم نمی‌خورد تا اینکه خرداد ماه ۹۶ «سامانه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات» به نشانی <http://foia.iran.gov.ir> فعال شد. به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی معاونت امور مطبوعاتی و

بیشترین درخواست و بیشترین پاسخ	غیر پاسخگوترین‌ها	بیشترین درخواست سند از نهادها	کمترین استان‌های ثبت نام‌کننده	بیشترین استان‌های ثبت نام‌کننده	حداکثر زمان پاسخگویی	درصد پاسخگویی	تعداد درخواست	تعداد ثبت نام شهروندان
تهران: ۶۷۰ یا ۶۲۱ پاسخ	سازمان تبلیغات اسلام - ۶ درخواست و هیچ پاسخ / هلال احمر - ۶ درخواست و هیچ پاسخ / سازمان امور سینمایی - ۴ درخواست و هیچ پاسخ	وزارت کشور ۱۲۹ درخواست / بانک مرکزی: ۸۴ درخواست / وزارت اقتصاد و دارایی: ۸۰ درخواست	تهران، خراسان رضوی، اصفهان	ایلام، خراسان جنوبی، چهارمحال بختیاری	۱۰ روز	۸۷ درصد	۱۱۲۶	۳۴۵۴

کامبیز نوروزی در گفت‌وگو با «وقایع اتفاقیه»:

دسترسی به اطلاعات تقریبا امکان پذیر نیست

کامبیز نوروزی / عکس: رضا حسینی وقایع اتفاقیه

علا پس از اجرایی شدن، هیچ اتفاقی در ایران نیفتاده است. شما آزمایش کنید، تا چه میزان همکاری با شما می‌شود. این قانون يك مشکل تئوریک دارد و آن عدم توجه به مفهوم اطلاعات و قدرت آن دارد.

«به صورت صریح، به نظر شما مشکل از مجریان است یا متن قانون؟»

باید گفت هر دو، ما می‌دانیم که ساخت بروکراتیک کشور و همین‌طور بخش سیاسی قدرت در برابر انتشار اطلاعات کاملا مقاومت دارد و به‌عنوان منافع هیچ تمایلی به انتشار اطلاعات ندارد و حتی تلاش می‌کند از آن جلوگیری کند. شرکت‌های دولتی، نیمه‌دولتی و شبه دولتی خود را از این قوانین پنهان کرده‌اند. قانون هم هیچ ضمانت اجرایی خاصی ندارد که بتواند آنها را به این کار الزام کند. من معتقد هستم اگر می‌خواهیم گره‌ای را در این حوزه باز کنیم، هم باید قانون‌گذارمان تجدید نظری در قانون کند و هم يك قدرت عالی‌ه همه را به آن ملزم و کرکنه با قوانین عادی این جنسی کار پیش نمی‌رود.

این توجیهی است برای گریز از مسئولیت. امور مرتبط به امنیت ملی در قوانین ما مشخص است. مثلا اطلاعات نظامی باید محرمانه باشد. دستگاه‌های امنیتی نیز باید همین‌طور باشند و... اما آن چیزهایی که امروز از دسترس مردم دور نگه داشته می‌شود بسیار فراتر از این حرف‌هاست. مثل قراردادهای مختلف عمرانی پیمانکاری و... که تقریبا در دسترس نیست. اطلاعات عظیم شرکت‌های دولتی، نیمه‌دولتی و شبه دولتی دسترسی پیدا کرد. به‌طور مثال چه کسی از مردم عادی به اطلاعات شستا، مینا یا قراقرگه خاتم دسترسی دارد؟

«منظور شما این است که قانون ناقص اشاره کرده ضمانت اجرایی ندارد یا دستگاه‌های متولی قدرت اجرای آن را ندارند؟»

من معتقد هستم این قانون الزام و ضمانت خاصی ندارد. نکته اصلی اینجاست که این قانون و نویسندگان آن درکی از مفهوم اطلاعات نداشتند و به این فکر نمی‌کردند که اطلاعات منشأ رانت و قدرت است. با انتشار اطلاعات بخشی از قدرت بروکراتیک کاسته و مشخص می‌شود هر کس چه‌کار انجام داده است. به‌همین‌خاطر هیچ دستگاهی تمایل به انتشار اطلاعات ندارد. این قانون يك غفلت مهم هم دارد. دسترسی اطلاعات باید مشخص شود برای چه کسانی اتفاق می‌افتد. این رسانه‌ها هستند که برایشان این اطلاعات مهم است که هدف عمومی دارند. در کشورهای دمکراتیک اطلاعات به صورت مستمر برای همه رسانه‌ها ارسال می‌شود و دسترسی کامل به آنها داده شده است. اما ما شاهد هستیم که

در کشورهای دموکراتیک اطلاعات به صورت مستمر برای همه رسانه‌ها ارسال می‌شود و دسترسی کامل به آنها داده شده است. این نظری است که کامبیز نوروزی، وکیل دادگستری و روزنامه‌نگار در گفت‌وگو با «وقایع‌اتفاقیه» مطرح کرد. او با اشاره به مشکلات این قانون می‌افزاید: «شرکت‌های دولتی، نیمه‌دولتی و شبه دولتی خود را از این قوانین پنهان کرده‌اند. قانون هم هیچ ضمانت اجرایی خاصی ندارد که بتواند آنها را به این کار الزام کند.»

***

«همان‌طور که در جریان هستیید قانون انتشار و دسترسی به اطلاعات تصویب و به زعم دست‌اندرکاران آن اجرایی شده است. حال با توجه به آنچه به‌عنوان يك حقوق‌دان و روزنامه‌نگار شاهد هستیید، آیا اساسا در جمهوری اسلامی این قانون اجرایی شده است یا خیر؟»

خیر، یعنی همچنان در کشور ما دسترسی به اطلاعات تقریبا امکان‌پذیر نیست و آن دسته از اطلاعاتی که دارای ارزش عمومی هستند مثل قراردادهای خاص تصمیمات خاص دستگاه‌های مختلف کشوری و... همچنان در دسترس روزنامه‌نگاران و رسانه‌ها قرار نمی‌گیرد و میل به پنهان‌کاری همچنان حاکم است.

«خیلی از دستگاه‌ها هم مدعی هستند اطلاع‌رسانی این احتمال را به وجود می‌آورد که منافع ملی به خطر بیفتد. با این توضیح این سوال پیش می‌آید که در سایر کشورها نیز چنین نگاهی به اطلاع‌رسانی وجود دارد؟»

مروری بر نکات مهم قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات

ماده ۱ الف. اطلاعات: هر نوع داده که در اسناد مندرج باشد یا به‌صورت نرم‌افزاری ذخیره گردیده یا با هر وسیله دیگری ضبط شده باشد. ب. اطلاعات شخصی: اطلاعات فردی ج. اطلاعات عمومی: اطلاعات غیر شخصی نظیر ضوابط و آیین‌نامه‌ها، آمار و ارقام ملی و رسمی، اسناد و مکاتبات اداری که از مصادیق مستثنیات فصل چهارم این قانون نباشند. د. موسسات عمومی: سازمان‌ها و نهادهای وابسته به حکومت به معنای عام کلمه، ه. موسسات خصوصی: از نظر این قانون، موسسه خصوصی شامل هر موسسه انتفاعی و غیرانتفاعی به استثنای موسسات عمومی است. ماده ۷. موسسه عمومی نمی‌تواند از منقضات دسترسی به اطلاعات هیچ‌گونه دلیل یا توجیهی جهت

ماده ۱ الف. اطلاعات: هر نوع داده که در اسناد مندرج باشد یا به‌صورت نرم‌افزاری ذخیره گردیده یا با هر وسیله دیگری ضبط شده باشد. ب. اطلاعات شخصی: اطلاعات فردی ج. اطلاعات عمومی: اطلاعات غیر شخصی نظیر ضوابط و آیین‌نامه‌ها، آمار و ارقام ملی و رسمی، اسناد و مکاتبات اداری که از مصادیق مستثنیات فصل چهارم این قانون نباشند. د. موسسات عمومی: سازمان‌ها و نهادهای وابسته به حکومت به معنای عام کلمه، ه. موسسات خصوصی: از نظر این قانون، موسسه خصوصی شامل هر موسسه انتفاعی و غیرانتفاعی به استثنای موسسات عمومی است. ماده ۷. موسسه عمومی نمی‌تواند از منقضات دسترسی به اطلاعات هیچ‌گونه دلیل یا توجیهی جهت

مسعود پورشکیان، نایب‌رئیس اول مجلس شورای اسلامی: جلسه علنی بعدی مجلس روز یکشنبه ۲۴ دی ۹۶ ساعت هشت صبح برگزار می‌شود | ایرنا

نمایندگان در جلسه علنی دیروز مجلس، دولت را مکلف کردند از همه قدس شریف به‌عنوان پایتخت همیشگی فلسطین حمایت کند | خانه ملت

عباس جعفری دولت‌آبادی، دادستان تهران: اخیرا در مورد آزادی یکی از متهمان در رسانه‌ها بحث شد مبنی بر اینکه يك متهم اقتصادی آزاد شده است که این مطلب صحت ندارد | میزان